

Väva Spis

- berättelsen bakom projektet

En vägg av inramade blombroderier, teckningar av barn och gardiner av virkade dukar. Hos formgivaren och bildkonstnären Elisabeth Dunker har andra människors kreativitet en alldeles särskild plats. Hon har alltid samlat sådant som människor skapat med sina händer, som inte blivit perfekt och just därför känns perfekt.

- Estetiken i folkkonsten och slöjden har alltid tilltalat mig. Jag hyllar den och älskar den, säger hon.

När Åsa Stentoft, hemslöjdskonsulent på Skånes hemslöjdsförbund, hörde av sig i slutet av 2015 med en förfrågan om ett gemensamt projekt, blev det därför början på ett självklart samarbete. Grundtanken med projektet var att sprida kunskap om de två arkiv som Hemslöjden i Skåne förfogar över, och som förbundet arbetat i flera år med att digitalisera och tillgängliggöra på *Digitalt Museum*. Tusentals handarbeten från flera århundraden som vem som helst får ta del av.

För att nå ut till yngre människor som arbetar kreativt ville Hemslöjden använda sociala och digitala kommunikationskanaler. Med hundratusentals globala följare genom sitt varumärke och kreativa plattform *Fine Little Day* var Elisabeth Dunker en självklar samarbetspartner. Åsa Stentoft förstod snabbt att de delade tankar, värderingar och intresse för att ta tillvara handgjorda föremål från gamla och nya tider.

- Vår tanke med projektet var att visa att arkiven skulle kunna inspirera formgivare inom många olika områden. Därför var det en fördel för oss att Elisabeth inte är utbildad inom textil, utan kan titta på det vi har ur ett annat perspektiv. Det har varit jättespännande för oss att se vad hon fastnat för och hur arkiven kan inspirera människor som inte primärt jobbar med textil, säger Åsa Stentoft.

Från början gjorde Elisabeth en digital utställning på *digitaltmuseum.se*, och lyfte även fram föremål som inspirerade henne under hashtaggen *#handicraftarchives* på Instagram. Hon skrev också om fynd från arkiven på sin blogg, som flera gånger utnämnts till en av världens mest inflytelserika inredningsbloggar. Det resulterade direkt i att fler hittade till de digitala arkiven. Senare började planerna på en fysisk utställning att ta form, och på så vis såddes fröet till projektet *Väva Spis*.

Utställningens namn är sprunget ur hemslöjdens kärna som handlar om att "ta något man har och skapa något man behöver". Spisen som symbol står för grupper av kvinnor som genom historien suttit tillsammans i sina kök och broderat, sytt eller vävt.

- Det finns en otrolig kvinnohistoria inbakad i samlingarna av föremål. Där finns kunskap och briljans, oändliga berättelser och ett material som är sammanhållet samtidigt som det är kulturellt brokigt. Så är det med slöjd och folkkonst; tar du en textil från Asien, en från Afrika och en från Norden så finns det något som förenar dem, något mellanmänskligt, säger Elisabeth Dunker.

Hon har alltid tyckt om spisen som symbol, både för sin grafiska form, men också för det den står för.

- Spisen eller matlagingsplatsen finns i alla kulturer även om den ser olika ut. För mig är den en symbol för själva livet.

Hemslöjdens förhoppning om att Elisabeth Dunker skulle hitta nya sätt att återbruka skatterna från arkivet infriades direkt när arbetet satte igång. En av de första saker Elisabeth fascinerades av i samlingarna var svartvita, till hälften kolorerade fotografier av svenska allmogetextilier. Den bitvisa färgläggningen har gjorts för att framtida generationer ska kunna veta hur föremålen sett ut i ursprungsformen, men Elisabeth tilltalades av det grafiska i själva fotografierna. En vävd matta som inspirerats av dessa fotografier, till hälften svartvit och till hälften i färg, blev en av de första produkterna som togs fram inför utställningen.

- Det där blev en aha-upplevelse för oss. Mattan har fått sitt mönster från en liten bit av en gammal textil. Uppförstorad blir den något helt annat. Samtidigt är mattan lika inspirerad av själva dokumentationen som av textilen i sig, eftersom det svartvita fotot har fått utgöra mallen. Det var ett nytt sätt för oss att se på materialet, säger Åsa Stentoft.

På liknande vis blev baksidan av ett broderi till ett broderat mönster på en tröja. Elisabeth Dunker har alltid haft en förkärlek för det lite aviga, det som inte känns så tillrättalagt, och till utställningen har hon skapat en rad prototyper till nya produkter som tagits fram i samarbete med slöjdare och småskaliga producenter i Skåne och Västra Götaland. Även om Elisabeth älskar slöjd och hantverk har hon ingen egen erfarenhet av att handarbета, och blev under arbetets gång djupt imponerad av hemslöjdarnas förmågor.

- De sitter på en enorm kunskap och det är häftigt att se hur den är lagrad rent fysiskt, taktilt, i deras händer, säger hon.

Just denna korsbefrukting mellan slöjdare och formgivare har kommit att bli den huvudsakliga målsättningen för projektet. Historiskt har den typen av utbyten förekommit i stor utsträckning, inte minst under hemslöjdens guldålder i mitten av 1900-talet. Om det vittnar många föremål i samlingarna. Men när billig massproduktion utomlands blev döden för många svenska industrier på 1970-talet förändrades förutsättningarna radikalt. Det blev en hård tid för hemslöjden i Sverige, och de nya förutsättningarna har skapat behov av nya former för samverkan.

Idag har hemslöjden medvind igen. Föremål med personliga berättelser har blivit trendiga inredningsartiklar och intresset för återbruk är stort. Den gamla devisen från tidigare generationer om att ta vad man har och skapa det man behöver, lever kvar. Eller lever *igen*, snarare.

När utställningen Väva spis öppnar på Hemslöjden i Landskrona den 20 maj kommer besökarna få se det destillerade resultatet av otaliga möten mellan Fine Little Day och Hemslöjden. Grundtanken om att "gifta de historiska föremålen med nutida mode" finns kvar och en detalj med en fågel på en flamskvävnad har till exempel förstorats upp och blivit ett stickat mönster på en tröja. Nya kombinationer av gamla mönster har blivit till plagg som känns moderna och rätt i tiden. Flera av dem kommer att säljas under utställningen och via Fine Little Day och Hemslöjden Skåne.

Projektet slutar inte med utställningen i Landskrona. Under hösten 2017 vandrar den vidare i landet, efter sommaren till Fine Little Day i Lindome. Därefter kan den komma att ställas ut i fler städer.

Elisabeth Dunker kommer att fortsätta söka inspiration i arkiven och känner att hon genom projektet fått ett mer strukturerat arbetssätt.

- Det är jag tacksam för, och förhoppningsvis kan jag också förmedla det vidare till andra. Jag tar med mig känslan av att konsten ska vara tillåtande och att man får lov att misslyckas. Det perfekta blir så distanserat, säger hon, och beskriver hur det i vårt moderna samhälle är lätt att massproducera produkter men svårare att framställa föremål med nerv i.

- Den där nerven som handgjorda saker består av, det är den som är hela tjusningen.

Produkterna har tagits fram i samarbete med slöjdare och småskaliga producenter i Skåne och Västra Götaland.

Vävaren i Båstad | Matilda Ekström Rosenberg, Malmö | Yallatrappan, Malmö
Elin Jantze, Stockholm | Kristina Bourghardt Hattenbach, Simrishamn
Gunvor Johansson, Staffanstorp | Mariedal Design, Allingsås | Eva Berg, Landskrona
Blommiga Gredelina, Klagshamn | Satoko Kobayashi Fridolf, Göteborg

Väva Spis är ett samarbetsprojekt mellan Fine Little Day och Hemslöjden i Skåne med stöd av Region Skåne. Tack också till Landskrona stad och Nämnden för hemslöjdsfrågor.